

23.11.2021 nr 24.5-1/21-0497/6904

Säästva liikuvuse toetamine suuremates linnapiirkondades

Austatud potentsiaalne toetuse taotleja,
Tallinna, Tartu ja Pärnu linnapiirkonna esindaja

Kirjutame Teile seoses Euroopa Liidu (EL) eelarveperioodil 2021–2027 Eestile eraldatavate toetuste planeerimisega. Täpsemalt puudutame ühte kuuest EL 2021–2027 eelarveperioodi eesmärgist „Rohelisem Eesti“, mille oluline fookus on linnapiirkondade säästva liikuvuse edendamisel.

Eestisest EL toetusmeetmete planeerimise aluseks on Euroopa Komisjoni riigipõhised soovitusel ning samuti strateegias „Eesti 2035“ määratletud arenguvajadused ja sihid.

Eestis on vajalik ellu viia olulisi muutusi, et märgatavalt vähendada autotranspordiga seotud negatiivseid (elu- ja loodus-)keskkonna- ja tervisemõjusid. Tänapäevane statistika näitab, et ühistranspordi kasutajate, jalgsi ja jalgrattaga liikujate osakaal on Eestis jätkuvalt langustrendis. Tööl käimiseks kasutas 2019. aastal ühistransporti, käis jala või sõitis rattaga vaid 38,8% inimestest. Rattaga tööl käijate osakaal on endiselt madal ehk vaid ligi 2,5% ning tegelik potentsiaal on realiseerimata. Nimetatud trendide ümber pööramiseks on vaja arendada kestlikku liikuvust ja inimõõtmelist ruumilist keskkonda. Soovitud arenguhüpe vajab riigitasandi ja kohalike omavalitsuste tihedat ja koordineeritud koostööd kõige mõjusamate tegevuste välja selgitamisel ning asjakohaste meetmete rakendamisel.

Suurem osa Eesti elanikkonnast on koondunud linnapiirkondadesse, kus toimub ka märkimisväärne osa liikumistest ja pendelrändest. See avaldab survet olemasolevale infrastruktuurile ja tekitab saastet ning seetõttu on erinevate sekkumistega võimalik saavutada just linnapiirkondades ka suurim positiivne mõju keskkonnaseisundi parandamisel. Säästvate liikumisviiside osakaalu suurendamine autoga liikumise arvelt tõstab linna- ja linnalähipiirkonna keskkonna kvaliteeti, on vajalik kliimaambitsioonide saavutamiseks, parandab rahvatervist, omab majanduslikku kasu ning toob linnapiirkondadele konkurentsieelise. Seda suunda toetab ka Euroopa Liidu 2021–2027 finantsperiood, kus säästva liikuvuse arendamine on üks prioriteet.

Eelnevat arvesse võttes soovime 2021–2027 perioodi struktuuritoetustega anda täiendava tõe linnapiirkondades säästva liikuvuse arendamiseks. Selleks kavandame 96 miljoni euro suurust Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) toetust kolmele meetmele:

- **Jalgrattateede põhivõrkude ehitamine ja jalgratta parkimisvõimaluste parandamine (EL toetus 40 miljonit eurot).** Terviklike võrgustike olemasolu on igapäevase rattakasutuse olulisim eeldus, mistõttu on kavandatava meetme fookus jalgrattateede põhivõrkude oluliste puuduolevate lülide ehitamisel kesklinna piirkondades. Lisaks suuremahulistele taristuarendustele kavandame meetme raames avatud taotlusvooru kiiremate sekkumiste toetamiseks (sh ratta parkimisvõimaluste loomine eelkõige tiheda rahvastikuga elamualade juures), mis võimaldaks väikeste, kuid oluliste kitsaskohtade lahendamise abil saavutada ulatuslikum kvaliteeditõus ning rattataristu usaldusväärsus tervikteekondi silmas pidades. Meede soodustab aktiivsete liikumisviiside kasutust, tõstab jalgratta konkurentsivõimet liikumisviisina ning võimaldab eri vanuses inimestel ja ühiskonnagruppidel mugavalt ja ohutult rattaga liigelda ning igapäevatoimetusi teha.
- **Mitmeliigiliste ühistranspordisõlmede arendamine (EL toetus 16 miljonit eurot).** Kavandatava meetme fookus on soodustada eri transpordiliikide ja liikumisviiside tänasest sujuvamat ühildumist, mis suurendab ühistranspordi teeninduspiirkonda ning parandab linnakeskuste ja ümbritsevate piirkondade vahelisi ühendusi. Tulemuseks on ohutumad ja kiiremad teekonnad ning tõhusam inimeste kodude ja töökohtade ühendamine, parandades seeläbi keskkonnahoidlike transpordiliikide konkurentsivõimet ja aidates vähendada autosõltuvust. Prioriteetide seadmisel on oluline vaadata linnapiirkonda tervikuna.
- **Trammiliikluse arendamine Tallinna linnapiirkonnas (EL toetus 40 miljonit eurot).** Kavandatava trammimeetme fookus on parandada ligipääsetavust ühistransporditeenusele, tõsta selle konkurentsivõimet ning vähendada ühistranspordi ühendusaegu. Nende eesmärkide täitmiseks on investeringud vajalikud nii uute piirkondade kergrööbastranspordiga ühendamiseks kui ka alternatiivsete trasside arendamiseks trammiliikluse läbilaskvuse suurendamiseks. Prioriteetide seadmisel ning kõige elujõulisemate marsruutide määramisel on oluline vaadata linnapiirkonda tervikuna.

Meetmete tegevused on abikõlblikud Tallinna, Tartu ja Pärnu funktsionaalsetes linnapiirkondades¹ (trammiliiklus ainult Tallinna linnapiirkonnas). Projektide abikõlblikkuse periood lõppeb 31. oktoobril 2029. Projektide omafinantseeringu määr on vähemalt 30% projekti abikõlblikest

---

¹ Pärnu, Tallinna ja Tartu funktsionaalsed linnapiirkonnad vastavalt Statistikaameti „Linnalise, väikelinnalise ja maalise asustuspiirkonna tüübi ja klastrite määramise metoodikale“:

- Pärnu linnapiirkond – Pärnu linn (Pärnu linn asustusüksusena, Paikuse alev, Silla küla); Tori vald (Sauga alevik, Sindi linn, Tammiste küla).
- Tartu linnapiirkond – Tartu linn (Tartu linn asustusüksusena, Märja alevik); Luunja vald (Lohkva küla, Veibri küla); Kambja vald (Soinaste küla, Tõrvandi alevik, Össu küla, Ülenurme alevik); Tartu vald (Tila küla, Vahi alevik).
- Tallinna linnapiirkond – Tallinna linn; Maardu linn; Viimsi vald; Saue vald (Laagri alevik, Alliku küla, Koidu küla, Saue linn, Vanamõisa küla); Rae vald (Aaviku küla, Assaku alevik, Järveküla, Jüri alevik, Karla küla, Lagedi alevik, Pajupea küla, Peetri alevik, Rae küla, Uesalu küla, Vaskjala küla, Ülejõe küla); Harku vald (Harkujärve küla, Rannamõisa küla, Tiskre küla, Tabasalu alevik); Jõelähtme vald (Iru küla, Uusküla); Saku vald (Saustinõmme küla, Juuliku küla, Kasemetsa küla, Metsanurme küla, Saku alevik, Üksnurme küla); Kiili vald (Kangru alevik, Luige alevik); Keila linn; Lääne-Harju vald (Kulna küla).

kuludest.

Läbirääkimised 2021–2027 perioodi strateegiadokumentide osas on Euroopa Komisjoniga veel käimas. Samaaegselt oleme aga alustanud meetmete disainiga, et Komisjoni heakskiidu saamise järgselt oleksid vajalikud eeltegevused tehtud ning saaksime võimalikult kiirelt taotlusvoorud avada. Prognooside kohaselt avanevad meetmed taotlemiseks 2022. aasta viimases kvartalis.

See on ka põhjus, miks soovime käesoleva kirjaga alustada Teiega dialoogi, et koosloomes kujundada positiivse ühiskondliku mõjuga meetmed ning toetuse andmise tingimused. Sel viisil oleme ühelt poolt meie paremini teadlikud teie piirkonna arenguvajadustest, pädevamad prognoosima, kui mitme projekti toetamist võime antud eelarve juures pidada realistlikuks ning kursis juba ka võimalike projektidega, millele struktuurfondide toetust soovite. Teisalt annab teadlikkus meie kavandatavatest meetmetest ning ootustest toetatavatele projektidele võimaluse ka teil eeltegevustega algust teha. Nii soodustame seda, et voorude avanemise järgselt hoogsalt ja sujuvalt ühiselt edasi liikuda.

Lähtuvalt eelnevast ootab transpordi arengu ja investeringute osakonna peaspetsialist ning suuremate linnapiirkondade säästva liikuvuse meetmete ministeeriumipoolne koordinaator Liis Vahter (liis.vahter@mkm.ee; 6 397 616) esialgset ja mittesiduvat sisendit Teie omavalitsuse jaoks prioriteetsete projektide osas, mis vastavad ülaltoodud kirjeldustele ning mille realiseerimiseks näete vajalikuna riigi tuge nimetatud meetmete raames (st rattataristu, ühistranspordi sõlmpunktid ja trammitaristu). Projektide osas sisendi andmiseks palume kasutada kirjale lisatud esialgset taotlusettepaneku vormi (LISA 1). Vorm ei pea olema täidetud täismahus, kuid minimaalselt võiks sisaldada lühikest projektikirjeldust, eeldatavat maksumust, projekti olulisust Teie linnapiirkonna liikuvusega seotud probleemide lahendamisel ning esmast hinnangut projekti realiseerimise ajakavale. Võimalusel lisada kirjale ka nimetatud prioriteetide seadmist toetavad strateegiadokumendid ning kui juba on, siis ka täpsemad analüüsid/uuringud. **Palume sisend saata hiljemalt 31. jaanuariks 2021.** Täpsustavate küsimuste osas või kaasnevate mõtetega pöörduge e-kirja- või telefoniteel samuti julgelt Liisi poole.

Meetmete täpsemad kriteeriumid hetkel alles väljatöötamisel, kuid tulevaste taotluste hindamisel võtame kindlasti arvesse:

- projekti panust säästva liikuvuse ja meetme tegevuse eesmärkide saavutamisse kogu linnapiirkonna üleselt, st sekkumise positiivne mõju sõiduaegade ja -kulude vähenemisele, sõltuvusele isiklikest autodest ja sellest tulenevale ebavõrdsusele, säästvate liikumisviiside kasutamisele, transpordiga seotud energiatarbimise ja CO₂-heite vähenemisele, samuti negatiivsete tervisemõjude vähendamisele ning maakasutuse ja transpordi planeerimise paremale integreerimisele;
- projekti kooskõla Transpordi ja liikuvuse arengukava 2035 eesmärkidega, sisaldumist taotleja valdkondlikes arengustrateegiates ning investeringute prioriteetides, samuti teemakohastes analüüsides;
- suutlikkust antud ajaraamis projekti ellu viia;
- projekti kuluefektiivsust.

Soovitame nimetatud asjaolusid arvesse võtta juba tänastes aruteludes projektide prioriteetide seadmisel. Et toetuse andmise eesmärk on parandada liikuvust linnapiirkondades tervikuna, siis

oodatud on ka keskuslinna ja ümbritsevate omavalitsuse ühised projektid (nt trammivõrgustiku arendamine, ühtset ühistranspordi liinivõrku toetavate sõlmpunktide ehitamine).

Teie sisend prioriteetsete projektide osas on meetmete disaini faasis väärtuslik lõplike kaalutlusotsuste tegemiseks. See puudutab nii seda, millised saavad olema osakaalud toetusraha jagunemisel linnapiirkondade vahel, kui ka on abiks toetusraha jagamisel tasakaalu leidmiseks suuremahuliste taristuprojektide ning kiiremaloomuliste, kuid samas terviklikkuse vaates ulatuslikumat arenguhüpet võimaldavate sekkumiste vahel.

Meile on väärtuslik saada ettekujutus võimalikest rahastusele kandideerivatest projektidest detailsemate toetuse andmise tingimuste koostamisel (nt millised tänavaruumi ja taristuelemendid peaksid olema meetme raames abikõlblikud).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Taavi Aas

majandus- ja taristuminister

Liis Vahter

639 7616 Liis.Vahter@mkm.ee